

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАЦІ НА ПАРАФІЇ

навчальний процес у вишах слід таким чином, щоб він був максимально наближений до майбутньої професійної перекладацької діяльності.

Перспективи подальших розвідок. Шляхами подальшого дослідження вбачаємо вивчення досвіду підготовки перекладачів в університетах США та перспектив його імплементації у вишах України.

1. Delisle J. *Canadian tradition. History and tradition / Jean Delisle // Routledge encyclopedia of translation studies / M. Baker (ed.). – London and New York, 2001. – P. 356 – 365.*

2. Heinen D. *Translation Studies in Canada / Translational. Journal of the Northern California Translators Association / D. Heinen [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://translational.com/2004/05/01/translation-studies-in-canada/> – Загол. з екрана. – Мова англ.*

3. *Translators, terminologist and interpreters. People serving people/ Government of Canada [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.servicecanada.gc.ca/>*

eng/qc/job_futures/statistics/5125.shtml. – Загол. з екрана. – Мова англ.

4. *Survey of the Canadian translation industry. Final report of the Canadian translation industry sectoral committee [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.uottawa.ca/associations/csict/princi-e.htm> – Загол. з екрана. – Мова англ.*

5. Головацька Ю.Б. *Зародження та становлення системи підготовки перекладачів у Канаді [Текст] / Ю.Б. Головацька // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка/гол. ред. Г. Терещук; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль: ТНПУ, 2013. – № 1. – С. 140 – 146. – Бібліогр. в кінці ст.*

6. Hamilton G. *Translation in Canada / G. Hamilton [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.atanet.org/chronicle/feature_article_october2010.php. – Загол. з екрана. – Мова англ.*

7. Liu J. *Translators Training: Teaching Programs, Curricula, Practices / J. Liu [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://ojs.academypublisher.com/index.php/jltr/article/view/jltr0401127132> – Загол. з екрана. – Мова англ.*

Стаття надійшла до редакції 14.02.2014

УДК 37.06:37.014.522

Вікторія Марко, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри загальної та соціальної педагогіки Українського Католицького Університету, м. Львів

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАЦІ НА ПАРАФІЇ

Стаття розкриває важливу роль соціально-педагогічної праці на парафіях на основі документів Церкви, представляє її як служіння ближньому, аналізує особливості та основні сучасні шляхи і форми реалізації соціально-педагогічної праці на парафіях.

Ключові слова: соціально-педагогічна праця, служіння, парафія, катехитичний, катехитична школа, школа.
Літ. 7.

Викторія Марко, кандидат педагогических наук, старший преподаватель кафедры общей и социальной педагогики Украинского Католического Университета, г. Львов

ОСОБЕННОСТИ СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ РАБОТЫ В ПРИХОДАХ

Статья раскрывает важную роль социально-педагогической работы в приходах на основе документов Церкви, представляет ее как служение ближнему, анализирует особенности и основные современные пути и формы реализации социально-педагогической работы на приходах.

Ключевые слова: социально-педагогическая работа, служение, приход, катехитический, катехитическая школа, школа.

Victoria Marko, Ph.D. (Pedagogic), Senior Lecturer of General and Social Pedagogy Department Ukrainian Catholic University, Lviv

PECULIARITIES OF SOCIAL PEDAGOGICAL WORK IN THE PARISH

The article reveals the important role of social pedagogical work in the parishes based on the documents of the Church, presents it as a service to a neighbour, analyzes the peculiarities and basic modern ways and forms of social pedagogical work in the parishes.

Keywords: social pedagogical work, service, parish, catechetical, catechetical school, school.

Актуальність проблеми. За своїм устроєм суспільство є синтезом розмаїття взаємозалежних, взаємодіючих та взаємодоповнюючих соціальних інститутів, які

спрямовані на виховання людини, на її соціалізацію у суспільстві. Саме завдяки їм відбувається становлення особистості із вкоріненими високими цінностями, нормами і правилами поведінки. До

таких соціальних інститутів належать: родина, освітні заклади, інституції, Церква. Кожен із цих інституцій покликаний виконувати свою місію бездоганно.

Соціальне служіння завжди було невід’ємною складовою життя Церкви. Адже допомогти потребуєчому – це значить послужитись самому Господу. Церква, наслідуючи Спасителя, несе свою місію у суспільство через служіння, гідно її виконуючи відповідно до слів Господа: “Син Чоловічий прийшов не для того, щоб йому служили, але послужити і дати життя своє на викуп багатьох” [7, Мт.20, 28]. Живою первинною і основною соціальною клітиною Церкви є парафія.

У допоміжних матеріалах “Жива парафія – місце зустрічі з живим Христом”, які видала Робоча група з реалізації Стратегії УГКЦ на період до 2020 року підноситься важлива потреба та роль парафії бути живою соціальною спільнотою [3]. Для реалізації цього виділяють низку завдань парафії. І одним із таких завдань, дуже вагомим, є завдання парафії бути місцем служіння ближньому. Метою цього є приділення особливої уваги потребуєчому, як у самій парафії, так і поза нею. Саме цей аспект служіння в Церкві здійснює соціальну місію: діла милосердя (т.зв.дияконія) і старання про справедливість. У цьому проявляється царське служіння людини у Церкві.

Метою статті є розкрити і проаналізувати особливості та основні сучасні шляхи і форми реалізації соціально-педагогічної праці на парафіях на основі нормативних документів Церкви.

Виклад основного матеріалу. У парафіяльному житті царське служіння людини реалізується різними формами “дияконії”: відвідування хворих, допомога бідним, їдальня для голодних, захист сиріт, підтримка тих, які терплять несправедливо, миротворча діяльність, потіха засмучених, захист ненароджених дітей та ін. Відтак, належачи до певної парафії, ми підтримуємо соціальну діяльність Церкви, реалізуючи слова Господа: “Прийдіть благословенні Отця мого, візьміть у спадщину Царство, що було приготоване вам від створення світу. Бо я голодував, і ви дали мені їсти; мав спрагу, і ви мене напоїли; чужинцем був, і ви мене прийняли; нагий, і ви мене одягли; хворий, і ви навідались до мене; у тюрмі був, і ви прийшли до мене. Істинно кажу вам: усе, що ви зробили одному з моїх братів найменших – ви мені зробили” [7, Мт. 25, 34–36.40]. Тому Блаженніший Святослав звертає нашу увагу на віру “чинну в любові”, тобто на покликання кожної парафії і кожного християнина займатися дияконією, яка є важливою особливістю соціально-педагогічного служіння на парафії. Парафія стає живою клітиною

Церкви тоді, коли вона “стає місцем, де піклуються про сироту, заступаються за вдову, допомагають убогому і розділяють страждання із хворим” [3, 55].

Таким чином соціально-педагогічна праця на парафії стає служінням, а служіння за словами Святого Максима Ісповідника, – це шлях обожествлення. Адже потребуєчі, а це діти, молодь, старші особи, усі ті, до яких спрямована допомога, є скарбом Церкви, і як кожен скарб, соціальний педагог повинен віднайти, очистити, прийняти. А це створює зворотній вектор, адже не тільки допомога йде потребуєчому, але вона повертається з винагородою до особи, яка помагає. Отож, дійсно, служіння – це шлях обожествлення, обожествлення себе та оточуючого світу. Це підтверджують слова Святого Григорія Богослова: “Ніщо не робить людину так подібною до Бога, як добрі діла” та слова Івана Золотоустого: “Благодіяння приносять вигоду і користь не стільки тим, хто приймає, скільки тим, котрі подають, оскільки дарує їм відвагу перед Богом” [3, 48].

Про справи служіння говорить Катехизм УГКЦ, який пропонує низку добрих діл щодо душі та тіла: голодного нагодувати, спраглого напоїти, нагого зодягнути, невіжу навчити, сумного потішити та ін. [4, 298]. Саме це є особливістю соціально-педагогічного служіння на парафіях, яке повинен здійснювати кожен християнин. Адже “віра без діл – мертва” [7, Як. 2, 26]. Вчинки впливають із любові. Соціально-педагогічне служіння на парафіях закликає до дієвої любові, зверненої до ближнього. Дієвість людини, її ставлення до навколишнього середовища, небайдужість до того, що відбувається навкруги характеризує духовно зрілу особистість. Полюбивши ближнього, ми любимо Христа. Служачи іншим на парафії, ми доносимо Христа до них, отож здійснюємо справу евангелізації. Таким чином, соціально-педагогічне служіння стає одним із способів евангелізації, а його особливістю на парафії є дієва любов, яка проявляється у вчинках.

У Душпастирському катехитичному порадику до особливої соціально-педагогічної праці на парафії відносять катехизацію, яка здійснюється в катехитичних школах [1]. У цих школах відбувається виховання дитини, становлення духовної особистості. Я. Коменський під “вихованням” розуміє саме розвиток соціальних, зокрема духовних якостей людини заради соціального благополуччя. Він пропонує гармонійну “школу життя” майбутнього, де будуть тісно поєднутись духовне та соціальне виховання. Мета такої школи – розвиток

соціальних здібностей, соціальних якостей людини і, як вищий прояв соціальності, – духовність [6].

У наш час найбільш наближеними до таких “шкіл життя” поступово стають парафіяльні катехитичні школи. Катехитична школа розглядається як спільнота учнів, батьків, хресних батьків, вчителів, священнослужителів, богопосвячених осіб. Одним із напрямів духовного виховання в катехитичних школах є соціальна складова, а саме: служіння ближньому. Катехитичний Правильник УГКЦ зазначає, що катехиза Української Греко-Католицької Церкви повинна готувати своїх членів до відповідальності у суспільстві [5, 65].

На сучасному етапі розвитку Церкви реалізується систематична праця катехитичних шкіл з такими суспільними утвореннями, як дитячі інтернати та сиротинці, лікарні, реабілітаційні центри, будинки для осіб похилого віку, в’язниці та інші. Методологія праці починає укладатися, а для цього важливо ділитись всяким навіть найменшим, досвідом катехитичного служіння в соціальному житті парафії.

Так, при катехитичних школах на даний час соціально-педагогічне служіння здійснює катехит. В Положенні про порядок призначення на катехитичне служіння до прав та обов’язків катехита відноситься зразкове християнське життя, активна його участь у суспільному житті парафіяльної спільноти, організація різних культурно-релігійних заходів: походів, таборів та ін. [1, 94 – 95]. Катехитичне служіння катехита охоплює людей не тільки розумово та фізично здорових, але й таких, які цих властивостей не мають. Завдання катехита є забезпечити людям з особливими потребами належну особисту формацію як повноцінним членам Церкви. Ця катехиза не повинна ізолювати їх від парафії. Прийняття осіб неповносправних у парафіяльну спільноту збагачують її. Катехити покликані до такого служіння і потребують відповідної соціально-педагогічної підготовки [5, 61 – 62]. Одним із заходів, який дозволяє особам неповносправним відчувати себе невід’ємними, потрібними і важливими членами парафіяльної спільноти, є Перша Сповідь та Урочисте Святе Причастя осіб неповносправних.

Професор Б. Єржабкова виділяє соціальну та інтеграційну функції школи. Соціальна полягає у тому, щоб дитина стала свідком Христа своєю поставою, способом життя, поведінкою не тільки в межах школи, але й у суспільному житті, несла християнські цінності у світ і вміла ними жити та їх використовувати на добро суспільства. Інтеграційна функція означає підготовку дітей до інтеграції у суспільство, критичного сприймання

сучасності суспільства, активну дієвість у ньому як християнина, застосування своєї духовності у практичному житті [2, 172 – 173]. Отож діяльність катехитичної школи спрямована на реалізацію Христового послання: “Ідіть, отже, і зробіть учнями всі народи” [7, Мт.28, 19]. Місія катехитичної школи спрямована поза її межі. Це евангелізація, катехизація, підтримка, допомога людям, які її потребують: батьки, наприклад, у справі виховання своїх дітей, у вирішенні внутрішньо сімейних конфліктів, це допомога сім’ям, які мають неповносправних дітей, багатодітним малозабезпеченим сім’ям, девіантним сім’ям, підтримка та особлива увага дітям сиротам, убогим. Таким чином, катехитична школа, яка покликана катехизувати, стає школою, яка служить і спонукає інших до служіння.

Так, при катехитичних школах створюються спільноти батьків учнів катехитичних шкіл, які активно долучаються до соціально-педагогічної праці на парафіїх. Наприклад, при Прокатедральному храмі Покрови Пресвятої Богородиці м. Самбір діє спільнота батьків, яка долучається до організації благодійних акцій на парафії, проводять молитовні та тематичні зустрічі, організовують та беруть участь у реколекціях, прощах, допомагають церкві у її потребах. До такої соціально-педагогічної праці на парафії долучаються не тільки батьки, але й діти – учні катехитичної школи. Така діяльність сприяє зміцненню сім’ї, дозволяє запобігти різним труднощам, подолати проблеми, стати хорошим прикладом духовного життя для інших та послужитись ближньому.

Можна виділити низку форм реалізації соціально-педагогічної діяльності в умовах катехитичної школи, а саме:

- Допомога у проведенні благодійних акцій формує в учнів любов до ближнього, повагу до кожної особи без винятку;

- Проведення Дня Доброти виховує почуття жертвовності та милосердя, спонукає до добрих діл;

- Відвідини сиротинців та будинків для людей похилого віку виховують повагу до старшого покоління, вчать турботи про них та вияву уваги;

- Збір дитячих іграшок та книжок для дітей-сиріт допомагає зрозуміти, що є інші діти, які обділені певними речами, увагою та турботою, а також виховує вміння бути вдячними Богові та рідним за щоденні дари;

- Спільна діяльність дітей з особами неповносправними виховує в учнів розуміння того, що неповносправна дитина є також дитиною Божою, яка має свої особливі дари і може також

ділитися ними з іншими; розвиває вміння спільної діяльності та спілкування з особами неповносправними як рівноправними членами суспільства тощо.

Отож, залучення сімей, учительського колективу, богопосвячених осіб до спільної соціально-педагогічної діяльності школи створює виняткову атмосферу довіри, поваги, взаємозбагачення і спонукає до діалогу, мирного співслужіння на благо спільного добра.

Соціально-педагогічна праця на парафіях не обмежується виключно діяльністю катехитичної школи. Вона охоплює і інші спільноти, які активно живуть у її межах. Так, наприклад, великою силою у справі соціально-педагогічного служіння на парафії є молодіжні організації, які покликані, мабуть найбільше, втілювати у життя діяконію. Вони регулярно реалізують великий пласт соціально-педагогічних заходів, тісно співпрацюючи з місцевими соціальними службами.

На парафіях також діють спільноти міжнародного християнського руху “Віра і Світло”, які об’єднують осіб розумово неповносправних, їхніх батьків та молодь. Їх діяльність полягає у регулярних зустрічах для спілкування, молитвах, святкуваннях, паломництвах, літніх таборах. З 2001 року при Українському католицькому університеті діє Центр духовної підтримки осіб з особливими потребами “Емаус”, який сприяє розвиткові програм для інтеграції неповносправних осіб в активне життя Церкви та суспільства. З ініціативи “Віри і Світла” працюють денні програми – майстерки для ручних робіт та індивідуальних занять неповносправних осіб. Декілька з таких денних програм діють у співпраці з парохіями.

Парафіяльні спільноти також у співпраці з чернечими згромадженнями реалізують соціальні програми спрямовані на роботу з дітьми та молоддю. Їх мета – це профілактика аморальної та асоціальної поведінки, запобігання дитячій бездоглядності, навчання альтернативним способам проведення часу та вироблення у дітей позитивної поведінки. До реалізації цієї мети залучають аніматорів – молодь-волонтерів, які проходять спеціальні навчальні курси.

Так, Школа Християнського Аніматора, яка виникла у 2008 року, має на меті допомогти молоді з невеликих містечок і сіл поживати життя на їх парафії. За реалізацію цього беруться аніматори ШХА – теж молодь. Фундаментом для “Школи християнського аніматора” є “запобіжна система виховання” св. Івана Боско. Реалізація даного проекту дає можливість молодим активним людям зростати у християнському дусі,

виховуючи в них “добрих християн і чесних громадян”.

Парафіяльні спільноти проводять різнопланову соціальну діяльність, яка полягає не лише в матеріальній допомозі чи організації благодійних акцій, організації взаємодопомоги, але і в наданні консультативних послуг. Особи, які пройшли належну підготовку, наприклад, у школі сімейного консультанта, розпочинають свою працю на парафіях. Таким чином організуються при церквах поради для батьків, курси для молодих вагітних жінок та їх чоловіків, передподружні науки для наречених та ін. Такі негативні тенденції як зростання кількості неповних сімей, поширення сирітства та соціального сирітства, поширення бідності зумовлюватимуть потребу суспільства і держави в допомозі з боку Церкви.

Активна участь парафіян у соціально-педагогічній праці на парафіях сприяє у запобіганні зловживання наркотиками, алкоголізму, злочинності та іншим соціальним патологіям. До такого служіння закликає отців-душпастирів Блаженніший Святослав у Душпастирському Катехитичному порадику словами: організуйте для своїх парафіян прощі, екскурсії, походи і християнські табори. Творіть різноманітні парафіяльні спільноти, молитовні братства, товариства тверезості та інші. Іншими словами, перебувайте зі своїми вірними та давайте їм приклад жертвовного священничого служіння. Не омийайте своєю увагою людей потребуючих, бо дуже часто діти в інтернатах та реабілітаційних центрах, хворі в лікарнях найперше потребують Божого Слова і катехизації, любові й розуміння, а вже потім матеріальної допомоги. Для цього необхідні неабиякі знання, вміння, якості священнослужителя та передусім – палке бажання здійснювати службодіяконії, наслідуючи ідеальний взірець соціального педагога – особу Ісуса Христа, який підтримував, вселяв надію, потішав, зцілював, оздоровляв, захоплював, згуртував [1, 3 – 5].

Висновок. Отож, у парафіяльній спільноті є безмежне поле для соціально-педагогічної праці, яке вимагає ініціативи та небайдужості парохів, активності катехитів, узгодженості та співдії з боку усіх виховних інституцій: родини, школи, церкви, держави. Це ставить вимогу та необхідність у активному залученні до такої співпраці соціальних педагогів, які б змогли надати компетентну соціально-педагогічну підтримку у праці на парафіях. Праця християнського соціального педагога на парафіях повинна бути покликанням йти до убогих, служити і допомагати так, як Христос. У цьому велич і краса соціально-педагогічного служіння.

**РЕАЛІЗАЦІЯ ІДЕЇ ПОЛІКУЛЬТУРНОСТІ В ОСВІТІ США І КРАЇНАХ ЄВРОПИ:
СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

1. Душпастирський катехитичний poradnik. – Львів, 2012. – 104 с.
2. Єржабкова Б. Вибрані питання соціальної педагогіки / Бланка Єржабкова. – Дрогобич: Вимір, 2003. – 364 с.
3. Жива парафія – місце зустрічі з живим Христом. Допоміжні матеріали. – Львів, 2013. – 108 с.
4. Катехизм Української Греко-Католицької Церкви: Христос – наша Пасха. – Львів: Свічадо, 2011. – 336 с.
5. Катехитичний правильник Української Греко-Католицької Церкви. – Львів: Свічадо, 1999. – п. 85. – 78 с.
6. Коменский Я.А. Великая дидактика / Я.А. Коменский, Д. Локк, Ж-Ж. Руссо, Ч.Г. Песталоцци // Педагогическое наследие. – М.: Педагогика. – 1988. – 416 с.
7. Святе Письмо Старого та Нового Завіту. – [б. в.]. – 1991. – 324 с.

Стаття надійшла до редакції 18.02.2014

УДК 378

Іван Бахов, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземних мов Міжрегіональної Академії управління персоналом, м. Київ

**РЕАЛІЗАЦІЯ ІДЕЇ ПОЛІКУЛЬТУРНОСТІ В ОСВІТІ США І КРАЇНАХ ЄВРОПИ:
СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Статтю присвячено дослідженню проблеми полікультурності в зарубіжній освіті. Здійснено аналіз історичного розвитку вирішення проблеми у США та країнах Європи. Висвітлено основні тенденції, напрямки та перспективи розвитку полікультурної освіти. Зазначається на відмінність у масштабах полікультурного виховання у провідних країнах світу.

Ключові слова: полікультурна освіта, культурні цінності, плюралізм, етноцентризм, білінгвальне навчання, культура меншин, етнічна більшість, мігрантське середовище.

Лит. 15.

Іван Бахов, кандидат педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой иностранных языков Межрегиональной Академии управления персоналом, г. Киев

**РЕАЛИЗАЦИЯ ИДЕИ ПОЛИКУЛЬТУРНОСТИ В ОБРАЗОВАНИИ США И СТРАНАХ
ЕВРОПЫ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ**

Статья посвящена исследованию проблемы поликультурности в зарубежном образовании. Осуществлен анализ исторического развития решения проблемы в США и странах Европы. Освещены основные тенденции, направления и перспективы развития поликультурного образования. Отмечается на различие в масштабах поликультурного воспитания в ведущих странах мира.

Ключевые слова: поликультурное образование, культурные ценности, плюрализм, этноцентризм, билингвальное обучение, культура меньшинств, этническое большинство, мигрантская среда.

**Ivan Bakhov, Ph.D. (Pedagogic) Prof. Head of Foreign Languages Department
Interregional Academy of Personnel Management, Kyiv**

**IMPLEMENT THE IDEA OF MULTICULTURALISM IN EDUCATION IN THE USA AND
EUROPE: CURRENT STATE AND PERSPECTIVES FOR DEVELOPMENT**

This article is devoted to the problem of multiculturalism in foreign education. Is analyzed the historical development of the solution to the problem in the U.S. and Europe. The basic trend, directions and perspectives of multicultural education are highlighted. It is stressed on the differences in the scale of multicultural education in the leading countries of the world.

Keywords: multicultural education, cultural values, pluralism, ethnocentrism, bilingual education, minority culture, ethnic majority, migrant environment.

Постановка проблеми. Питання демократизації освіти і суспільства повинні вирішуватися з урахуванням того, що переважна кількість держав не є гомогенними ні в етнічному, а ні в культурному відношенні. Практично всі найбільші країни

відносяться до полікультурних і поліетнічних співтовариств. У них проживають національні меншини, і внаслідок масової імміграції формуються нові малі етнічні групи. Необхідність толерантного співіснування великих та малих етнічних і національних громад висуває потребу